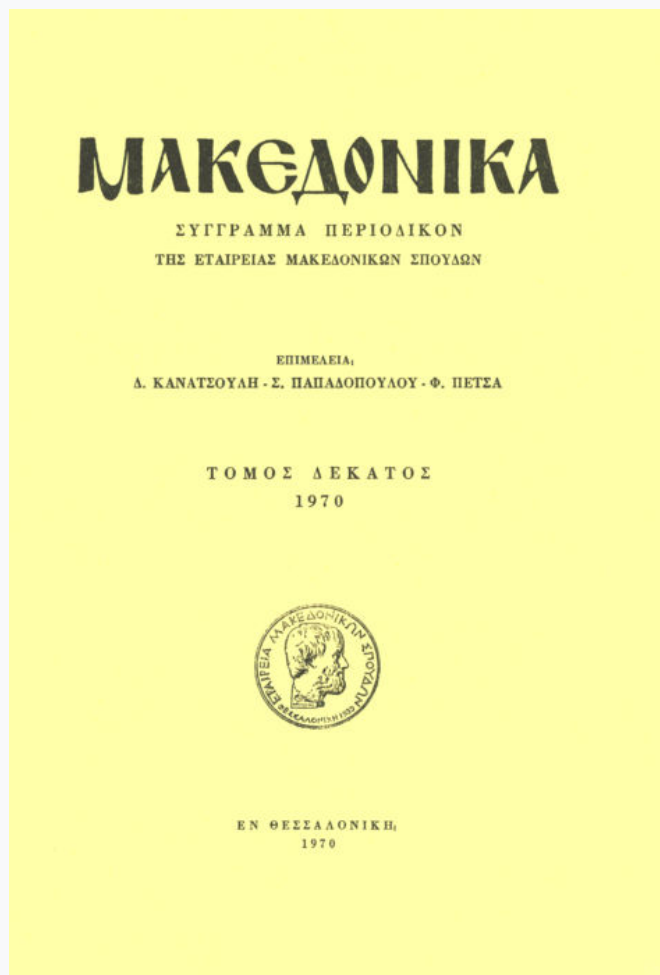

Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire)

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.813](https://doi.org/10.12681/makedonika.813)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουλίδης Κ. Κ. (2015). Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire). *Μακεδονικά*, 10(1), 326–327.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.813>

νεώτερου¹. Ὡς ἕναν ἀπὸ τοὺς συντελεστές τῆς ἐνοποίησης αὐτῆς θεωρεῖ τὸν Χριστιανισμό. Δέχεται ὅτι, ὅπως οἱ τοπικὲς διάλεκτοι παραμερίσθηκαν ἀπὸ τὴν κοινὴ γλῶσσα τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν χρόνων, ἔτσι καὶ οἱ ἰδιαιτέροι πολιτισμοὶ τῶν πόλεων - κρατῶν, ὅταν ἐξαλειφθῇ ὁ γνωστός παρτικουλαρισμός, ἦταν φυσικὸ νὰ ἰσοπεδωθοῦν ἢ καὶ νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀκόμη· μετὰ τὴς διαμορφώσεως αὐτῆς δημιουργήθηκε ὁ κοινὸς λαϊκὸς πολιτισμὸς τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται μετὰ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπη ἐξέλιξη ὁ νεοελληνικὸς λαϊκὸς πολιτισμός.

Τὸ κεφάλαιο γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει ἔντονη ἱστορικὴ δομὴ. Ὡς πυρῆνα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας θεωρεῖ τὴν ἀττικὴ κοινὴ καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξή της ἀπὸ τὸν 5ο π.Χ. αἰῶνα καὶ μετὰ. Κυρίως ἐξετάζει τὴ γένεσιν καὶ τὴν πορεία τῆς διγλωσσίας, τῆς σημασίας καὶ τῆς συνέπειες ποὺ εἶχε γιὰ τὸν Ἑλληνισμό. Γιὰ τὸν Κ. ἡ λύση βρίσκειτὴ ἐν τῇ σύμπτωσιν τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου: Ἡ γραπτὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους ἔχει βάση μίαν ζωντανὴν διάλεκτόν του, ἡ ὁποία ἀφοῦ ὑπερίσχυσε γιὰ λόγους ἱστορικοῦς, κοινωνικοῦς, γραμματολογικοῦς, παραμέρισε τὴς ὑπόλοιπες διαλέκτους, καὶ πλουτίζεται διαρκῶς μετὰ διαφορὰς λέξεις καὶ τύπους—εἴτε ἀπὸ τὴν ἀρχαιότερη γραπτὴ γλῶσσα εἴτε ἀπὸ ἄλλες διαλέκτους ἢ ἀπὸ ξένες γλώσσες («δάνειες λέξεις»)—καὶ ὅλες αὐτὲς τὴς λέξεις τὴς ἐφαρμόζει στὸ δικό της φθονγικὸ σύστημα καὶ ἐν τῇ δικῇ της γραμματικῇ καὶ συντακτικῇ. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἔθνικὴ γλῶσσα.

Φυσικὰ ἡ παράλληλη, ὡς ἕνα σημεῖο, ἐξέτασις γλῶσσας καὶ πολιτισμοῦ δὲν ἀποσκοπεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν στὸ ἐρώτημα ἐν ἡ διαμόρφωσις τῆς κοινῆς γλώσσας ὁδήγησε ἐν τῇ διαμόρφωσιν τοῦ κοινοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἢ τὸ ἀντίθετο. (Τὸ ἐρώτημα ἐξάλλου αὐτό—ποῦ ἐπιδέχεται καὶ βρῆκε ἀκράϊες καὶ ἐνδιάμεσες ἀπαντήσεις—δὲν περιορίζεται μόνον σὲ ἑλληνικὰ χρονικά καὶ τοπικὰ πλαίσια, ἀλλὰ ἀφορᾷ κάθε πολιτισμὸν ὅπουδῆποτε τῆς γῆς). Τὸ τελικὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι εἶναι ἀπαραίτητὴ ἡ ἐνότητα τοῦ ὄργανου ἐπικοινωνίας γιὰ νὰ προβάλλῃ ἡ ἐνότητα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπειδὴ τὰ θέματα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν θεωρητικῶν προβληματισμῶν τοῦ Κ. γιὰ τὴν δομὴ καὶ τὴν σημασίαν τῆς λαογραφίας.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΣΚΟΥΤΕΡΗ

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian Cells' Brotherhood according to the Constitutional Laws of Mount Athos, Sofia (ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire, σελ. 523-528, ἔκδ. τῆς Association International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes) 1969, 80v.

Πρόκειται περὶ ἀνακοινώσεως ἡ ὁποία ἐγινε ἀπὸ τὸν συγγρ. στὸ πρῶτον συνέδριον σπουδῶν ΝΑ Εὐρώπης τὸν Αὐγούστου τοῦ 1966 ἐν τῇ Σόφειᾳ. Ὁ συγγρ. βασίστηκε, γιὰ τὴ σύνταξιν τῆς ἀνακοινώσεως τούτου, στὸ σωζόμενο τμήμα τοῦ ἀρχείου τῆς ρωσικῆς κελλιωτι-

1. Ἡ θεμελιωδὴ αὐτὴ θεώρησις τῶν ἀρχῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι καινούρια ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ σκέψει τοῦ Κ. Τὸν ἴδιον δρόμον ἀκολούθησε ἀρχικὰ ἐν τῇ εἰσαγωγικῇ τοῦ μαθήματος γιὰ τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν στὸ Μετσόβιον. Ἀργότερα ἀνέπτυξε τὴ θεωρίαν του σὲ μίαν ὁμίλιαν ἐν τῇ «Παρνασσῷ» μετὰ θέμα τὴς σχέσεως τοῦ μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τὸ νεώτερον. Τέλος τὴν ἐφάρμοσε σὲ μίαν πραγματείαν του γιὰ τὸν Ἑπταπάρθενον χορὸν, ὅπου ἀπέδειξε τὴν προέλευσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τῆς Μεγάλης Ἀρκτοῦ ἀπὸ τὰ ἑλληνιστικά χρόνια.

κῆς ἀδελφότητος τοῦ Ἁγίου Ὅρους καὶ στὴν ρωσικὴ καὶ ἑλληνικὴ βιβλιογραφία. Ἀνέστησε κυριολεκτικὰ τὴ λησμονημένη ἀδελφότητα. ἡ ὁποία ἔδρασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ σημερινοῦ αἰῶνα, παίζοντας σπουδαῖο ρόλο στὰ διπλωματικά παρασκήνια τῆς Βαλκανικῆς, ἔπαυε δὲ νὰ ὑφίσταται «de facto», μετὰ τὴν ρωσικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1917 (σ. 528). Ὁ συγγρ. ἀσχολούμενος μὲ τὴ σύντομη ἀνάλυση τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἀδελφότητος συμπεραίνει ὅτι: 1) Ἡ ρωσικὴ κελλιωτικὴ ἀδελφότης ὑπῆρξε ἀδελφότης κελλίων καὶ ὄχι κελλιωτῶν. 2) Ἡ ἀδελφότης αὐτὴ μόνο μὲ σωματεῖο Ἀστικοῦ Δικαίου θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῇ καὶ ὄχι μὲ ἐκκλησιαστικὴ ἀδελφότητα. 3) Χαρακτηριζόταν ἀπὸ ἰσχυρὸ ἔθνικιστικὸ αἶσθημα (ἐθνοφυλετισμός). 4) Ἡ δομὴ τῆς ἦταν ἀριστοκρατικὴ. 5) Ἐπεδίωκε «συνδικαλιστικούς» σκοποὺς, καὶ τέλος 6) Ἡ ἰδρυση καὶ ἡ δράση τῆς ἀποτελοῦσαν βαριὰ παραβίαση τῶν ἀγιορειτικῶν θεσμῶν ἐκ μέρους τῶν Ρώσων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΓΙΑΔΗΣ

Ἀριστοτ. Χρ. Κωστοπούλου, Ἡ συμβολὴ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας εἰς τούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους (ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸς Τούρκους μέχρι καὶ τοῦ 1878), Θεσσαλονίκη 1970 (Σύνδεσμος Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν νομοῦ Κοζάνης), 8ον, σελ. 176.

Τὸ βιβλίον χωρίζεται σὲ τρία μέρη. Στὸ πρῶτο (σ. 15-80) ὁ συγγρ. ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατὰκτηση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, γιὰ τὴν ἐγκατάστασίν τους ἐκεῖ καὶ γιὰ τὰ αἷτια ποὺ ἀνάγκασαν τοὺς Ἕλληνες νὰ μετακινηθοῦν πρὸς τὰ ὄρεινά καὶ νὰ δημιουργήσουν νέους οἰκισμοὺς. Ὁμιλεῖ ἐπίσης γιὰ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα ποὺ ἐκδηλώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1821, γιὰ τοὺς κλέφτες καὶ ἀρματολούς, γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν κοινοτήτων καὶ τὴν προσφορά τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος. Ἀφιερώνει ἀρκετὲς σελίδες στὴ δραστηριότητα τῶν Δυτικομακεδόνων ἀποδήμων καὶ στὶς σχέσεις τους μὲ τὸν Ρήγα Φεραῖο, στὴν οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνθιση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, καὶ στοὺς Δυτικομακεδόνες Φιλικούς.

Στὸ δεῦτερο μέρος (σ. 81-122) ἐξιστορεῖ γεγονότα τοῦ κινήματος τοῦ 1821 καὶ δὲν παραλείπει ν' ἀναφερθῇ στοὺς τρεῖς Δυτικομακεδόνες ἀγωνιστὲς Γ. Λασάνη, Γ. Ὀλύμπιο καὶ Γ. Φαρμάκη.

Στὸ τρίτο μέρος (σ. 123-159) ἐξετάζει τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τοῦ 1854 καὶ 1878 καὶ τὶς συνθήκες τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ τοῦ Βερολίνου.

Στὴ συνοπτικὴ ἐξιστόρησή του ὁ συγγρ. (τὸ λέγει ὁ ἴδιος στὴν εἰσαγωγή του, σ. 4, «θὰ ἱστορήσωμεν περιληπτικῶς») ἔβηξε καίρια γεγονότα χρησιμοποιοῦντας πολὺτιμο ἱστορικὸ ὕλικό (ἀποσπάσματα ἀπὸ σχετικὲς μελέτες καὶ ἔγγραφα, ἐνθυμήσεις κ.λ.). Ἐχορμὴ μιά ἐπιφύλαξη ὡς πρὸς τὸν τρόπο ἀξιοποιήσεως καὶ προσφοράς τοῦ ὕλικου αὐτοῦ. Ἡ αὐτοῦσια παρῶσθί του στὸ κείμενο, σ' ὅλη σχεδὸν τὴν ἑκτασί του, διασπᾷ τὴν ἀφήγησιν. Θὰ ἔπρεπε κανονικὰ νὰ πάρῃ τὴν θέση ὑποσημειώσεων ἢ ἀπλῶς νὰ ὑποδεικνύεται μὲ παραπομπὲς στὰ οἰκεία βοηθήματα.

Ἡ ἐκτύπωση, ἐπίσης, τοῦ βιβλίου θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ καλύτερη. Χρέος τοῦ διορθωτῆ ἦταν νὰ προσέξῃ τὶς τεχνικὲς λεπτομέρειες: Στὸ χωρισμὸ τῶν κεφαλαίων δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοί. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα δὲν εἶναι τὰ ἴδια στοὺς ἀντίστοιχους τίτλους. Τὰ μικρότερα κεφάλαια δὲν χωρίζονται κι αὐτὰ καλῶς.

Ἐξω ἀπὸ τὶς παραπάνω παρατηρήσεις ποὺ δὲν θίγουν τὴν αὐθεντικότητα τοῦ κειμένου, τὸ βιβλίον παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον. Ὁ συγγρ. δὲν ἔφυγε ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ του πρόθεσιν. Δίνει συνοπτικὴ ἱστορία τῆς τουρκοκρατούμενης Δυτικῆς Μακεδονίας (μέχρι